SAYISAL OPERASYONLAR

SAYISAL OPERASYONLAR

Sayısal kumandaların gerçekleştirilmesi için "byte", "word" veya "doubleword" operasyonlarına, yani birden fazla "bit"i birlikte işleme emirlerine ihtiyaç vardır. Önemli "word" emirleri; taşıma operasyonu, aritmetik operasyonlar, karşılaştırma operasyonları, kod değişimi, kaydırmadöndürme, sıçrama operasyonları ve "word" lojik kombinasyonlarıdır.

Ayrıca çeşitli lojik işlemlerin sonucuna göre gerçekleştirilecek işlemler, örneğin programın çeşitli kodlara ayrılması için kullanılacak emirler de temel sayısal operasyonlara dahil edilmektedir.

VERİ TİPLERİ

Sayısal operasyonların daha iyi anlaşılabilmesi için S7 1200 PLC programlamada kullanılabilecek veri tiplerinin tam olarak bilinmesi gerekir.

- 1-Temel data tipleri(Elementary Data Types)
- 2-Birleştirilmiş data tipleri(Complex Data Types)
- **3-**Parametre Tipleri(Parameter Types)

Data tipi	Tanımlama	Uzunluk	Yazılım aralığı
BOOL	"bit"	1 "bit"	TRUE '1', FALSE '0'
BYTE	İşaretsiz tam sayı Binary sayı Oktal sayı Hexadesimal sayı	8 "bit"	0 → 255 2#0 → 2#11111111 8#0 → 8#377 B#16#0 → B#16#FF
CHAR	ASCII kodu	8 "bit"	ASCII Karakter seti; 'A', "a", "?", "-",
WORD	İşaretsiz tam sayı Binary sayı Oktal sayı Hexadesimal sayı	16 "bit"	0 → 65535 2#0 → 2#11111111111111 8#0 → 8#177777 W#16#0 → W#16#FFFF, 16#0 → 16#FFFF
DWORD	Saretsiz tam say S "bit" O → 255 2#0 → 2#11111111 S#0 → 8#377 S#16#0 → B#16#FF SINT Saretsiz tam say S "bit" O → 65535 2#0 → 2#111111111 S#0 → 8#377 S#16#0 → B#16#FF SINT Saretsiz tam say Sinary say Oktal say Oktal s		
16#0000_0000 → 16#FFFF_FFF SINT Işaretli tam sayı 8 "bit" -128 → 127 Binary sayı (Pozitif) 2#0 → 01111111 Oktal sayı (Pozitif) 8#0 → 8#177 Hexadesimal sayı (+) 16#0 → 16#7F			
USINT	Binary sayı Oktal sayı	8 "bit"	2#0 → 2#1111111 8#0 → 8#377
INT	Binary sayı (Pozitif) Oktal sayı (Pozitif)	16 "bit"	2#0 → 2#01111111111111 8#0 → 8#77777
	İşaretsiz tam sayı Binary sayı	16 "bit"	2#0 → 2#11111111111111

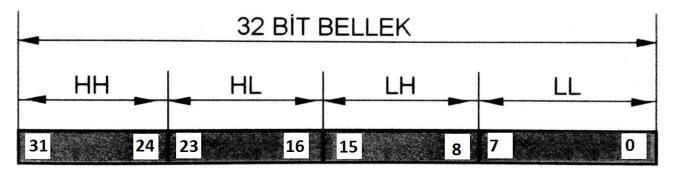
	İşaretli tam sayı Binary sayı (Pozitif) Oktal sayı (Pozitif) Hexadesimal sayı (+)	32 "bit"	- 2147483648 → + 2147483647 2#0 → 2#0111111111111111111111111111111111111		
UDINT	İşaretsiz tam sayı Binary sayı Oktal sayı Hexadesimal sayı	32 "bit"	0 → 4294967295 2#0 → 2#11111111111111111111111111111111111		
REAL	Virgüllü sayı (IEEE 754) Virgüllü sayı	32 "bit"	-3.402823e+38 → -1.175 495e-38 (Üs'lü gösterim) ±0 +1.175 495e-38 → +3.402823e+38 (Noktalı sayı)		
LREAL	Virgüllü sayı (IEEE 754) Virgüllü sayı	64 "bit"	-1.7976931348623158e+308 → -2.2250738585072014e-308 ±0 +2.2250738585072014e-308 →		
TIME	IEC Formunda ön işaretli zaman değeri	32 "bit"	+1.7976931348623158e+308 T#-24d20h31m23s648ms → T#+24d20h31m23s647ms D#1990-1-1 → D#2168-12-31 W#16#0000 → W16#FF62 TOD#00:00:00.000 → TOD#23:59:59,999 DW#16#00000000 → DW#16#05265BFF		
DATE OF	IEC Tarih Hexadesimal sayı	16 "bit"			
DAT (TOD)	Günün zamanları Hexadesimal sayı a tipleri (Elementary Data	32 "bit"			

Data tipleri Tanımlama		Uzunluk	Yazılım Örneği		
DTL	Tarih ve saat (Nano saniye)		DTL#1970-01-01-00:00:00:00 → DTL#2553-12-31-23:59:59:99		
STRING	İşaret dizisi	(254+2)	ASCII kodlu işaretler dizisi 'Yavuz_Eminoglu)'		
ARRAY	Alan	Değişken	Aynı data tipleri ile oluşturulmuş alarlar		
STRUCT	Yapı	Değişker	Değişik data tipleri ile oluşturulmuş alanlar		

Birleştirilmiş data tipleri (Complex Data Types)

SIEMENS PLC'LERDE BELLEK YAPILARI

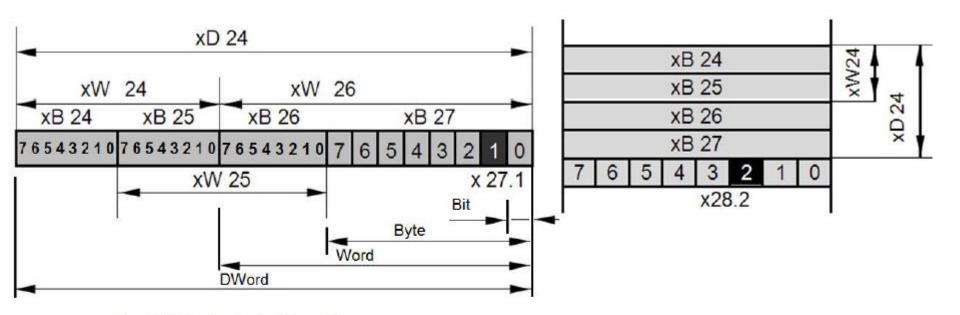
Sayısal operasyonların işlenmesinde genellikle "bit" grupları ("byte"," word", Dword") kullanılır.

32 bit alanın sağ tarafı (0-15.bitler) düşük değerlikli bitlerin yer almasında dolayı düşük "word" (Low Word) olarak tanımlanır. Aynı şekilde sol "word" (16-31.bitler) yüksek "word" (High Word)'dür. Her word'ün kendi içerisinde sağ taraftaki byte'ı düşük byte, sol taraftaki byte'ı yüksek byte'dır. Bu tanımlama sadece PLC'lede değil bütün işlemci sistemlerinde kullanılır.

LL(Low Low)=32 bit alanın, düşük word'unun düşük byte'ı LH(Low High)=32 bit alanın, düşük word'unun yüksek byte'ı HL(High Low)=32 bit alanın, yüksek word'unun düşük byte'ı LH(HighHigh)=32 bit alanın, yüksek word'unun yüksek byte'ı

SIEMENS PLC'LERDE ADRES ALANLARININ TANIMLANMASI

x = I : Giriş kanalı (Input)

x = Q : Çıkış kanalı (Output)

x = M : Hafıza elemanı (Merker/Memory)

x = D : Veri blok (Data blok)

xW25 x:alan Kodu(I,Q,M,L,D) W:Alan uzunluğu("byte","word",Dword") 25:Başlangıç "byte" numarası

SIEMENS PLC'LERDE ADRES ALANLARININ TANIMLANMASI

Siemens PLC'lerde "byte" numaraları soldan sağa, "bit" numaraları sağdan sola doğru artar.(INTEL işlemci bellek yapısı)

Adres alanları kullanılırken ortak alan kullanmamaya özen gösterilmelidir. Örneğin; MW4 ile MW5 alanlarında MB5 ortak alandır.Bir alanın üzerine en son hangi veri yazılmışsa önceki alanın içeriği değişir. Bu nedenle alanlar kullanılırken "BYTE" adresleri 1, WORD adresleri 2, DWORD adresleri 4'er byte'lık uzunluklar olmalı ve ara adresler kullanılmamalıdır. Örneğin MD4 adresi kullanışsa bir sonraki adres MD8 olmalı, MD5,MD6,MD7 kullanılmamalı.

Bir kaynak adresten okunan (kopyalanan) değerin, istenen hedef adrese yazılmasıdır(yapıştırılmasıdır.)

"Instruction>>Basic Instruction>>Move Operations>>MOVE"

▼ Basic instructions	Basic instructions							
Name	Description	Version						
▶ 🚹 Counter operations								
▶ Comparator operations								
▶ 🛨 Math functions								
▼ Move operations								
■ MOVE	Move value							
FieldRead	Read field							
FieldWrite	Write field							
■ MOVE_BLK	Move block							
UMOVE_BLK	Move block uninterrup							
FILL_BLK	Fill block							
UFILL_BLK	Fill block uninterruptible							
■ SWAP	Swap							
	IN KAHRAMAN							

EN:İşlemin bir şarta bağlanması.Bir lojik kapı bağlantısı yoksa şart yoktur, bağlantı varsa şart vardır ve şart "0" ise işlem gerçekleşmez.

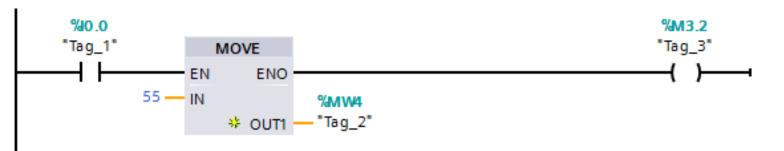
IN:Yükleme hedefi(kopyalanacak alan)

BYTE, WORD, DWORD, SINT, USINT, INT, UINT, DINT, UDINT, TIME, DATE, TOD, DTL, CHAR, ARRAY, STRUCT, veya STRING içerisinden karakter.

OUT: Transfer Hedefi(yapıştırılacak alan)

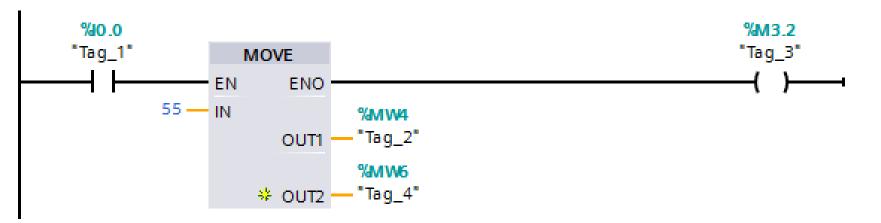
BYTE, WORD, DWORD, SINT, USINT, INT, UINT, DINT, UDINT, TIME, DATE, TOD, DTL, CHAR, ARRAY, STRUCT, veya STRING içerisinden karakter.

ENO:İşlemin hatasız yapıldığının "bit" olarak sorgulanması("EN:0 ise "ENO:0"dır. "EN:1" ve işlem hatasız ise "ENO:1" olur."EN" girişinde değer yok ise "ENO:1" olur."EN:1" "ENO:0" ise işlem var ama sonuç hatalıdır.

"EN" girişindeki sinyal **IO.0** uyarıldığında, **IN** girişine yazılan değer (55) veya bellek alanı içeriği **OUT1** çıkışına yazılan bellek alanı (MW4) içerisine yazılır.

Bu arada "ENO" çıkış değeri hata olmadığı için uyarılı olur.

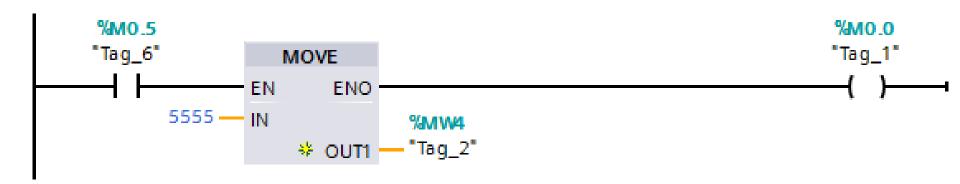

"IN" girişine yazılan veri "OUT" çıkışı çoğaltılarak (*'a basılarak) çok sayıda alana birlikte yazılabilir.

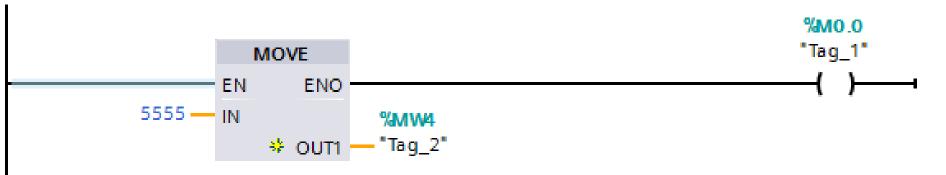
IN girişine yazılan veri uzunluğu OUT çıkışına yazılan veri uzunluğunu aşarsa veri kaybı olur. IN girişine yazılan uzunluk OUT çıkışına yazılan uzunluktan küçükse boş alanlar 0 ile doldurulur.

EN ve ENO fonksiyonları bütün sayısal operasyonlarda aynı özelliklerde kullanılır.

Alan uzunluğu tanımlanmayan işlemlerde "EN" ve "ENO" durumu.

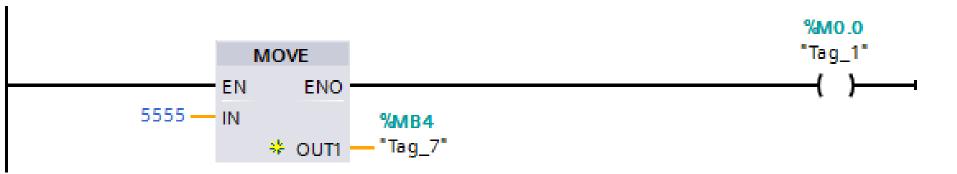

"EN" şartının gerçekleşmediği her durumda "ENO" çıkışı "0"dır.

"EN" şartının gerçekleştiği her durumda, eğer alan uzunluğu tanımlanmamışsa "ENO" çıkışı "1" olur.

5555 sayısı MW4 içerisine atanmış işlemde bir hata olmadığı için ENO çıkışı "1" olur. Bu normal durumdur.

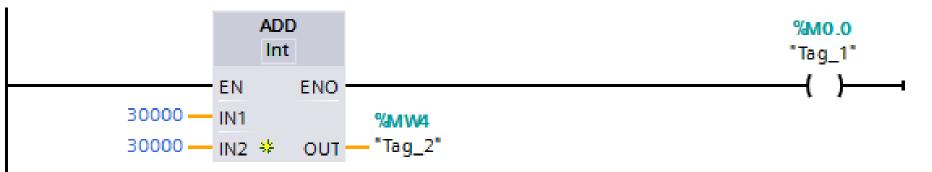
5555 sayısı MB4'ün içerisine atanmıştır. Normal şartlarda bir WORD uzunluğundaki değer bir "BYTE" içerisine atanmıştır. Yani bir taşma vardır. 16 bit uzunluğundaki sayı 8 bitlik alana sığmaz. Ancak bu işlemde alan uzunluğu (SINT,INT vb.) tanımlanmadığı için, WORD'ün düşük byte'ı içerisindeki değer MB4 içerisine atanmış olur. Bu nedenle hata yok kabul edilir.

Alan uzunluğu tanımlanan işlemlerde "EN" ve "ENO" durumu.

Alan uzunluğu INT olan bir toplama işlemi yapılmıştır. "30000" ile "300" sayısı toplanmış ve "MW4" içerisine yazılmıştır. Bütün veriler INT uzunluğunda olduğu için sorun yoktur ve "ENO" çıkışı "1"dir.

Alan uzunluğu tanımlanan işlemlerde "EN" ve "ENO" durumu.

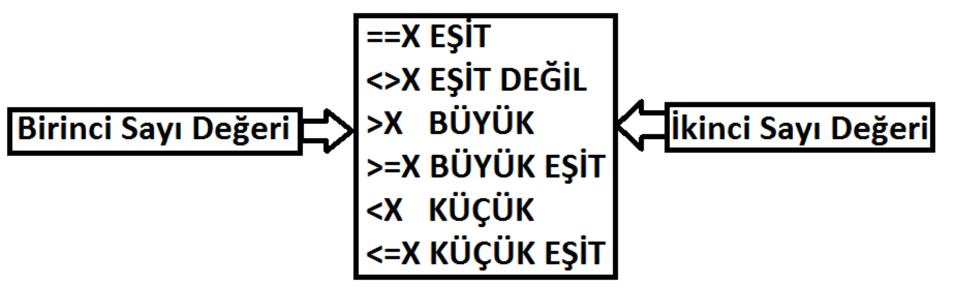

"30000" ile "30000" toplanmış ve MW4 içerisine yazılmıştır. "IN1" ve "IN2" girişine yazılan veriler "INT" uzunluğundadır ve sorun yoktur. Ancak toplama işleminin sonucu "60000" INT'den daha uzundur.Dolayısı ile bir taşma oluşur ve ENO çıkışı "0" olur.

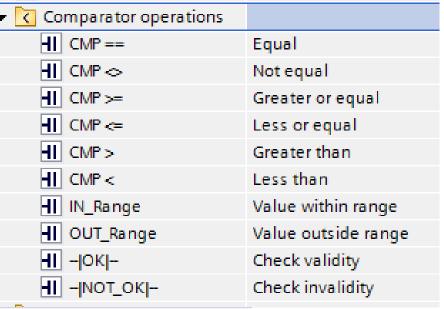
KARŞILAŞTIRMA OPERASYONLARI

STANDART KARŞILAŞTIRICILAR

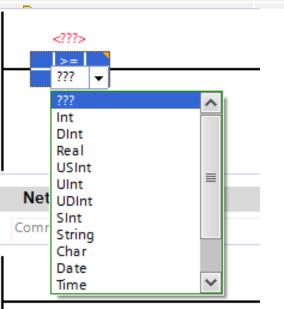
Karşılaştırma operasyonları ile bellek alanlarının içerikleri bir biri ile veya bir bellek alanı içeriğinin bir sayısal değer ile karşılaştırılması yapılır.

KARŞILAŞTIRMA OPERASYONLARI

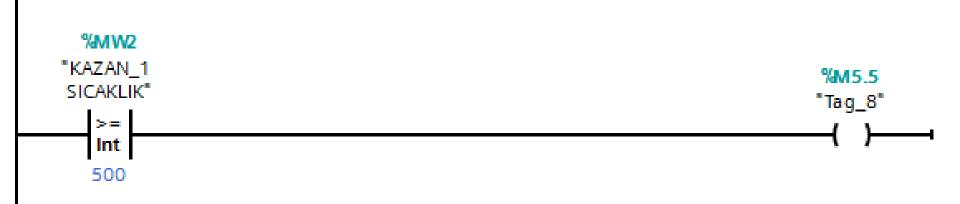
S7 1200 CPU'larda; aralık içinde "IN_RANGE", aralık dışında "OUT_RANGE" ve veri tipi kontrolüne yönelik "OK" ve "NOT_OK" fonksiyonları da kullanılır.

Karşılaştırma tipi ve karşılaştırılacak veri tipi istenilen şekilde değiştirilebilir.

Karşılaştırma fonksiyonları ile işlemciye bir soru sorulmakta ve işlemcide bu bu soruya "EVET" veya "HAYIR" yanıtı vermektedir. Dolayısı ile karşılaştırma işlemleri sonucunda bilinmesi gereken en önemli nokta ise, operasyon sonucunun bir "bit" ile değerlendirilmesidir.

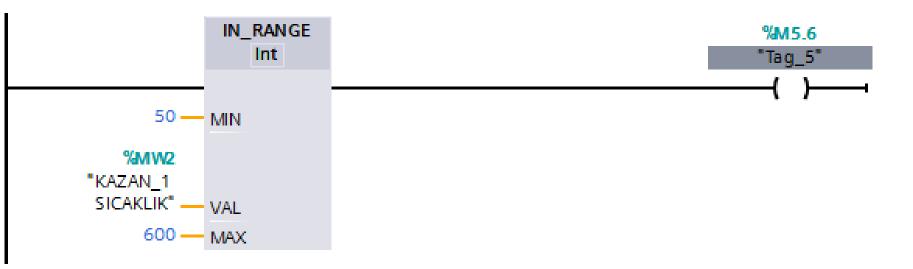
KARŞILAŞTIRMA OPERASYONLARI

"MW2" (KAZAN_1 SICAKLIK) içeriğinin, "500" tamsayısına eşit veya büyük olup olmadığı sorgulanmaktadır. Eğer MW2 içeriği 500'den büyük veya eşitse bize "EVET" yanıtını verecek yanı "M5.5" belleğini "1" yapacaktır. Eğer büyük veya eşit değilse "HAYIR" diyerek "M5.5" belleğini "0" yapacaktır.

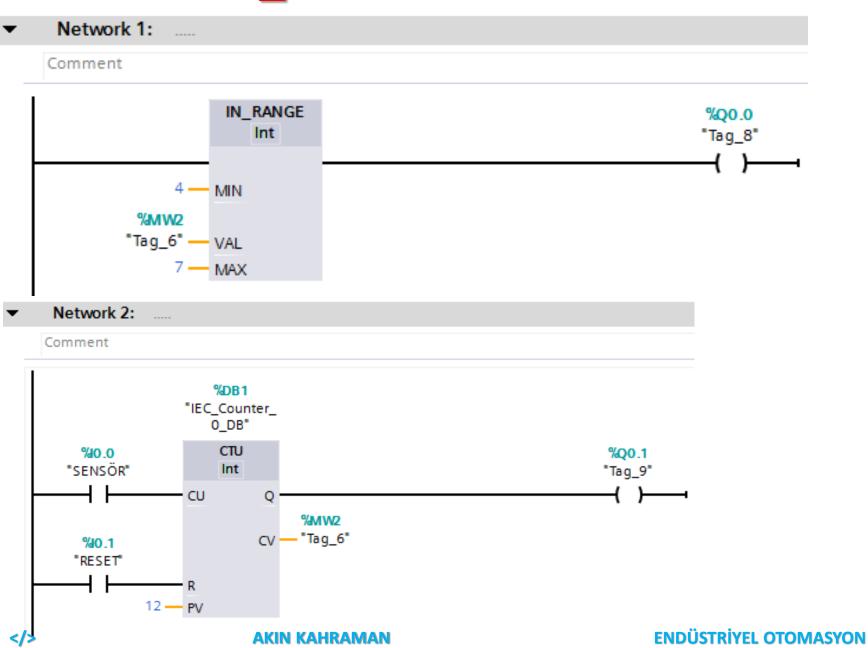
Yukarıdaki mantık bütün karşılaştırma fonksiyonları için aynıdır.

IN_RANGE FONKSİYONU

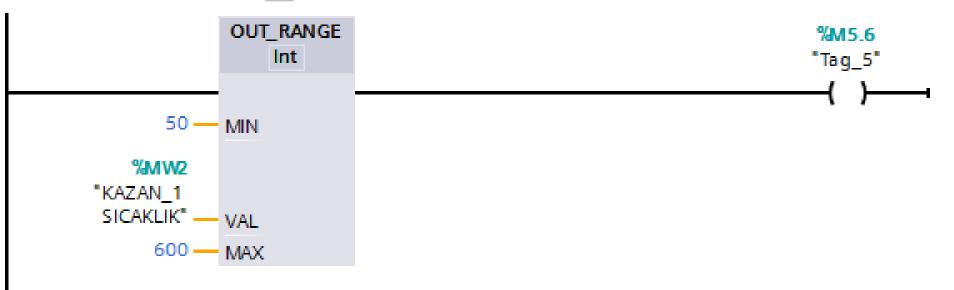

Sorgulanan veri belirlenen aralıklar içerisinde ise fonksiyonun çıkışı "1" değilse "0"dır. Sorgulanmak istenen veri "VAL" (Value:Değer) girişine yazılır. Tanımlanan aralığa ait alt sınır "MIN", üst sınır ise "MAX" girişine yazılır. MIN ve MAX parametreleri sayısal değer (Tamsayı,virgüllü sayı) olabileceği gibi bir bellek alanı içeriği de (MW2,MD12,DB1,DBW4) olabilir.

IN_RANGE FONKSİYONU

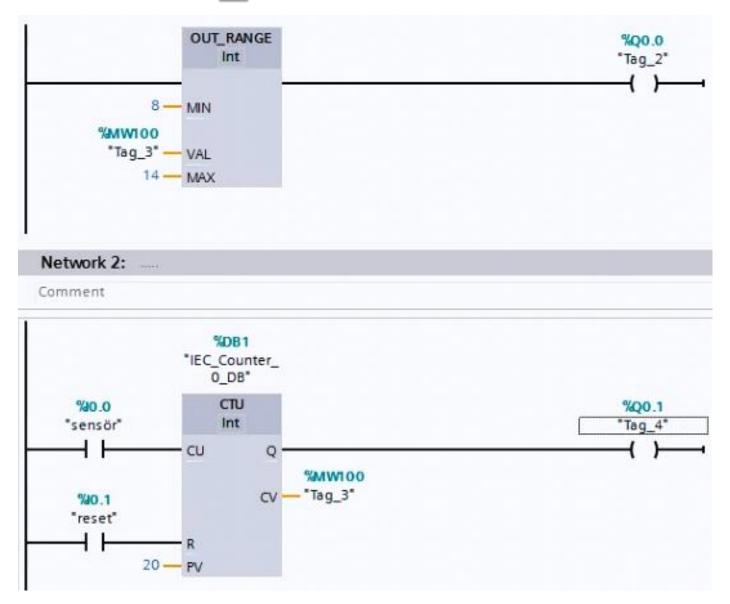

OUT_RANGE FONKSİYONU

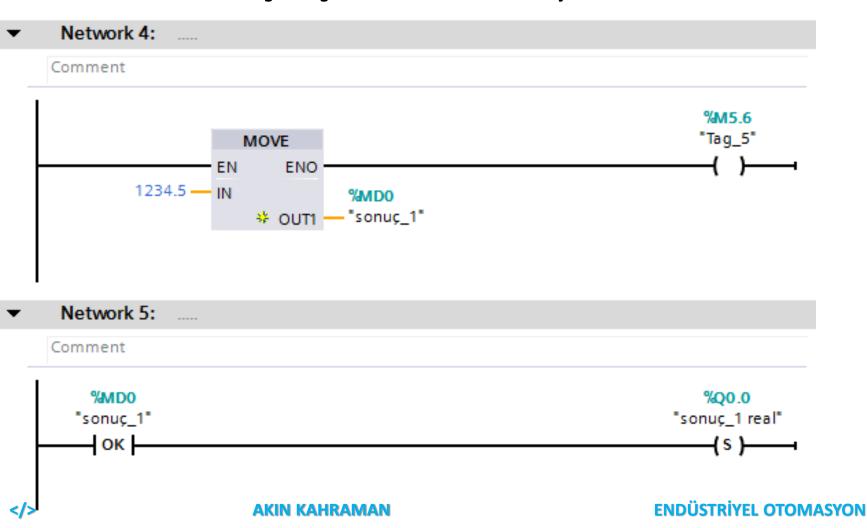
Sorgulanan veri belirlenen aralıkların dışında ise fonksiyonun çıkışı "1" değilse "0"dır. Sorgulanmak istenen veri "VAL" (Value:Değer) girişine yazılır. Tanımlanan aralığa ait alt sınır "MIN", üst sınır ise "MAX" girişine yazılır. MIN ve MAX parametreleri sayısal değer (Tamsayı,virgüllü sayı) olabileceği gibi bir bellek alanı içeriği de (MW2,MD12,DB1,DBW4) olabilir.

OUT_RANGE FONKSİYONU

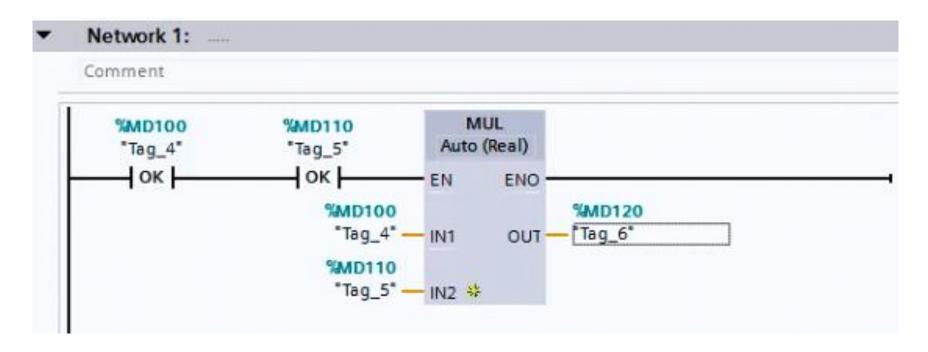

OK FONKSİYONU

Bellek alanı içerisindeki sayının virgüllü olması durumunda çıkış veren fonksiyondur.

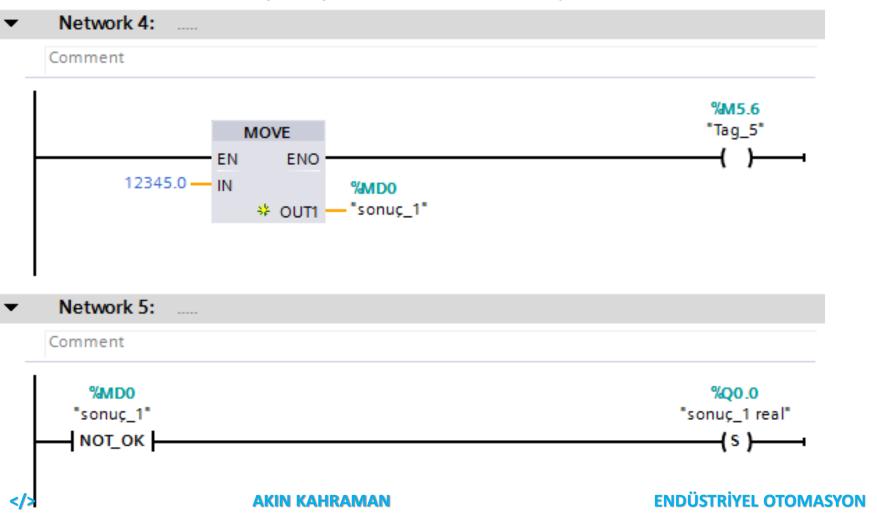
OK FONKSIYONU

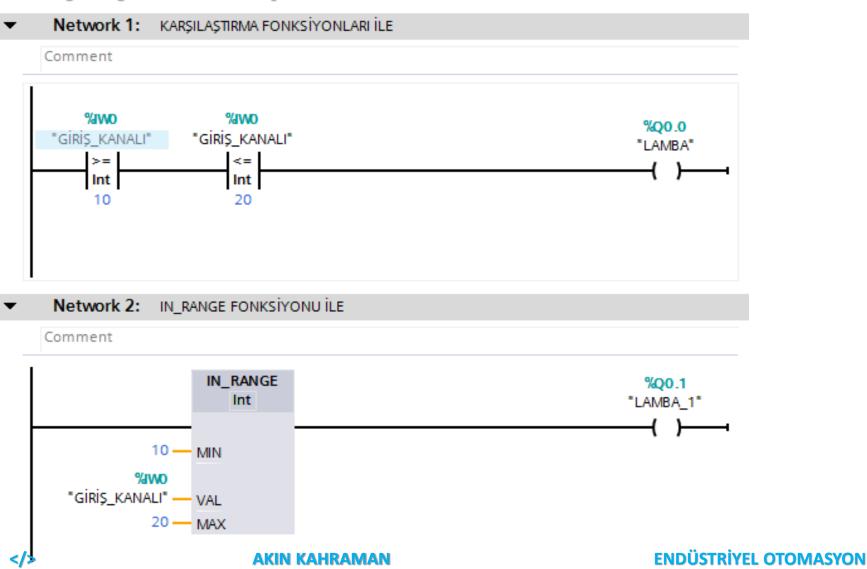
NOT_OK FONKSİYONU

Bellek alanı içerisindeki sayının virgüllü olmaması durumunda çıkış veren fonksiyondur.

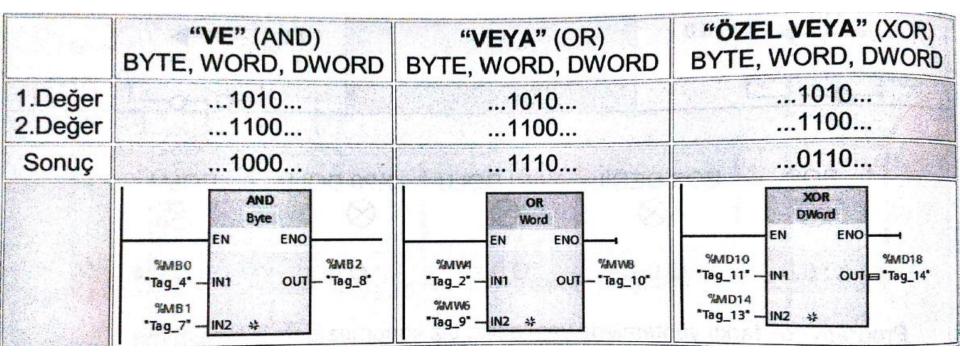
28

ÖRNEK: Giriş kanalından uyarılan sinyallerin (OP'den girilen) sayı değeri 10'dan büyük veya eşit, 20'den küçük veya eşit ise çıkış lambası yansın.

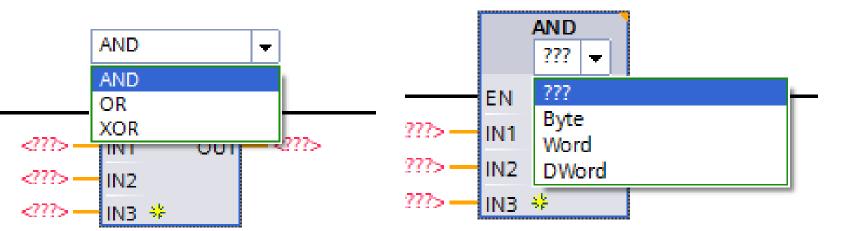

SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ

8 "bit" ("Byte"), 16 "bit" ("Word") veya 32 "bit" ("Doubleword") ten oluşan bellek alanları içerisindeki aynı numaralı "bit" lerinin **VE,VEYA** ya da **ÖZEL VEYA** işlemlerine tabi tutulmalarıdır.

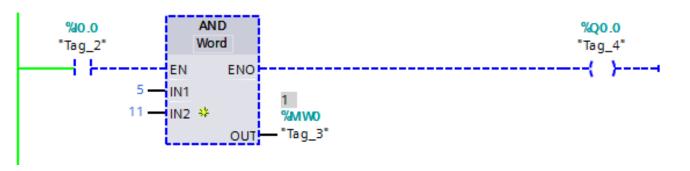
SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ

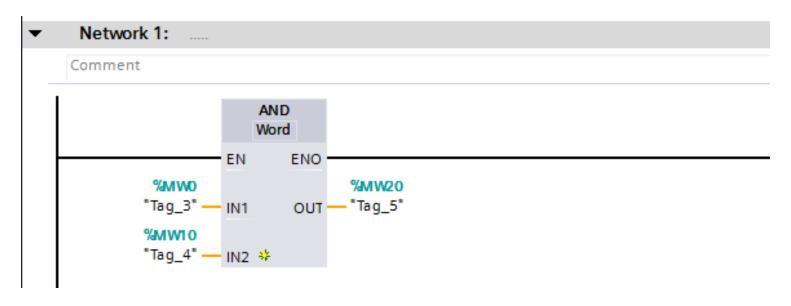
SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 1-MASKELEME

"WORD" lojik operasyon uygulamalarından biri olan maskeleme, istenmeyen bitlerin "VE" mantığı ile kapatılmasıdır. "O" ile "VE" bağlantısı yapılır.

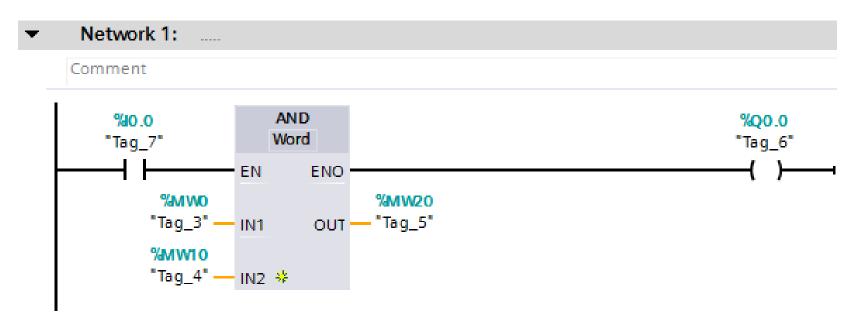

MASKELEME

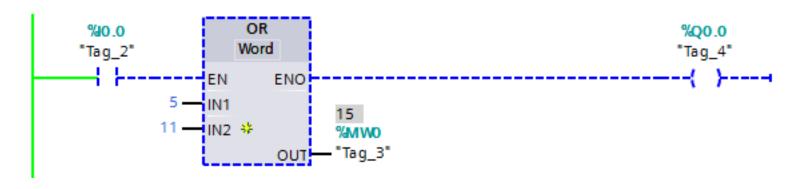
∌										
	i	Name	Address	Display format	Monitor value	Force value	F	Comment		
1		"Tag_3"	%MWO	Bin	2#0000_0000_0000_0101					
2		"Tag_4"	%MW10	Bin	2#0000_0000_0001_0001					
3		"Tag_5"	%MW20	Bin 🔻	2#0000_0000_0000_0001					
4			<add new=""></add>							

MASKELEME

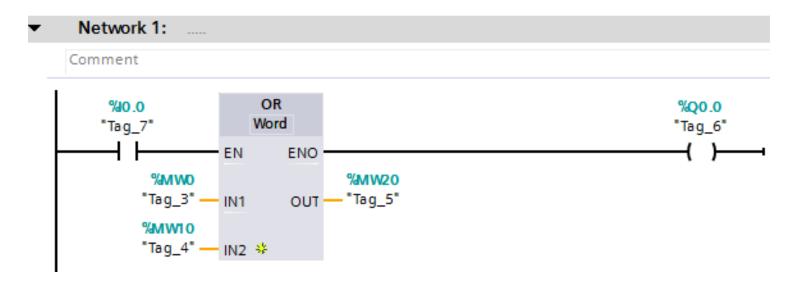

SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 2-ÜZERİNE YAZMA

"WORD" lojik operasyon uygulamalarından biri üzerine yazma "VEYA" fonksiyonu ile "1" yazmaktadır. "1" ile "VEYA" bağlantısı yapılır.

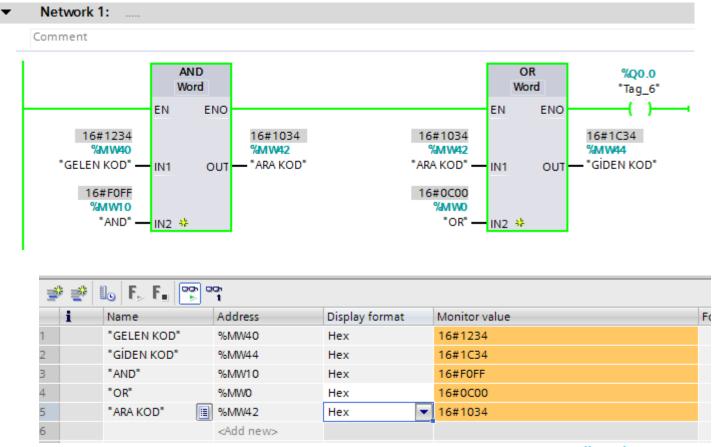
ÜZERİNE YAZMA

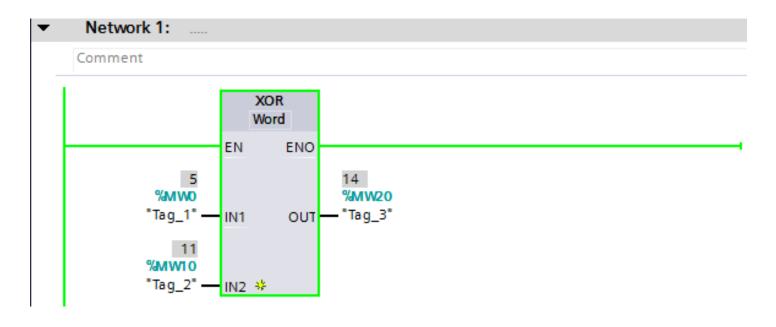
₫									
	i	Name	Address	Display format	Monitor value	Force value	F	Comment	
1		"Tag_3"	%MW0	Bin	2#0000_0000_0000_1010				
2		"Tag_4"	%MW10	Bin	2#0000_0000_0001_0101				
3		"Tag_5"	%MW20	Bin 💌	2#0000_0000_0001_1111				
4			<add new=""></add>						

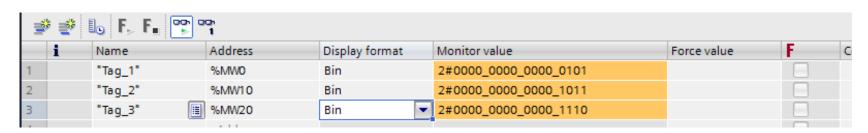
ÖRNEK

Üretim hattındaki bir ürünün 16 bit uzunluğundaki kodu okunup diğer alanlarına dokunmadan 9-12 bitlerine hex olarak C kodu eklenecektir.

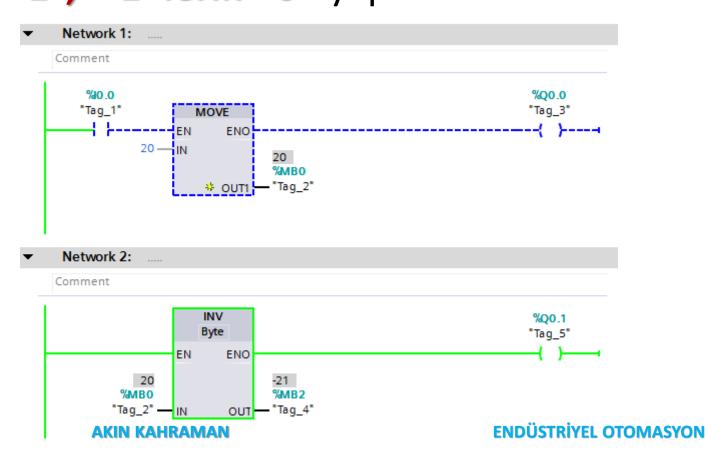
SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 3-XOR İŞLEMİ

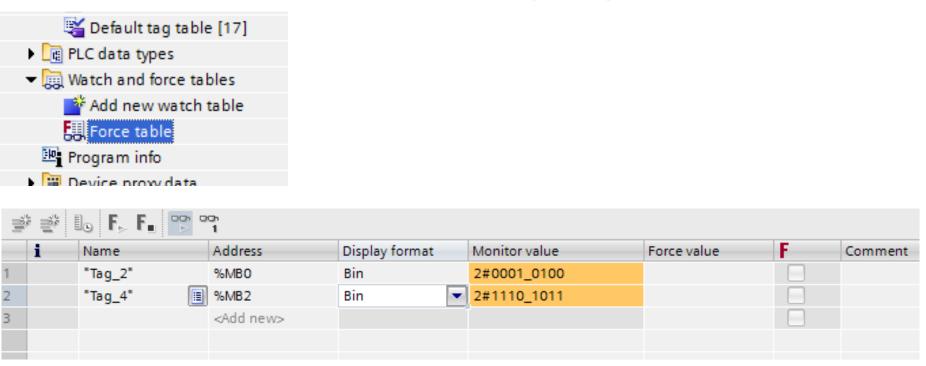
SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 3-KOMPLEMENT ALMA (INV)

Bir bellek alanı içerisindeki her bir bit 'in tek tek tersinin alınmasıdır. Veriyi meydana getiren bütün "0" ların "1", "1"lerin "0" yapılmasıdır.

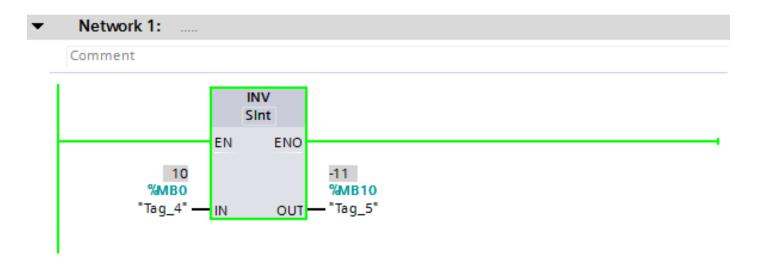
</>

SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 3-KOMPLEMENT ALMA (INV)

Yapılan işlemler "Watch and force tables" altındaki "Force table" içinden izlenebilir.

3-KOMPLEMENT ALMA (INV)

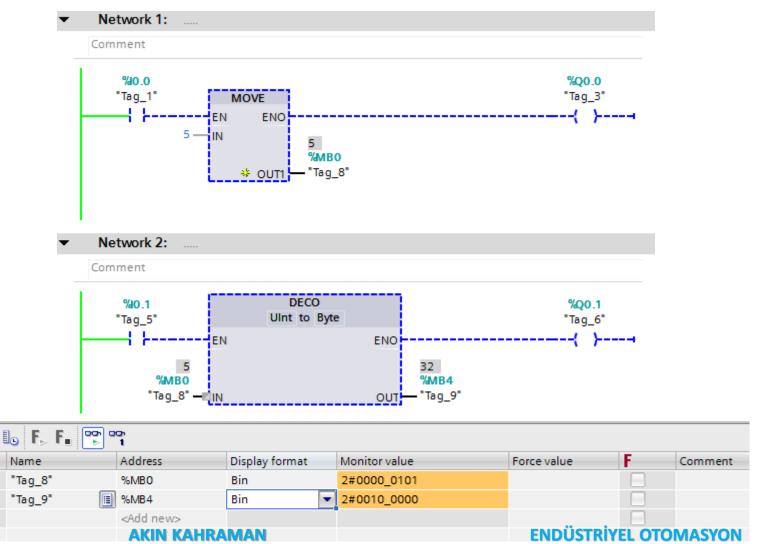

# # 1₀ F, F. P. P. P. P. P. P. P. P. P. P. P. P. P.						
	i	Name	Address	Display format	Monitor value	For
1		"Tag_4"	%MB0	Bin	2#0000_1010	
2		"Tag_5"	%MB10	Bin 🔻	2#1111_0101	
3			<add new=""></add>			

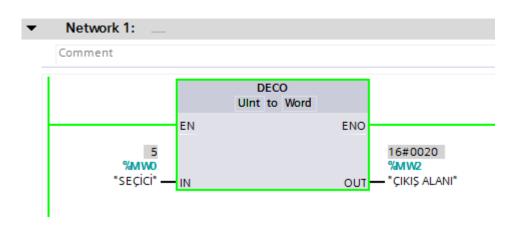
SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ

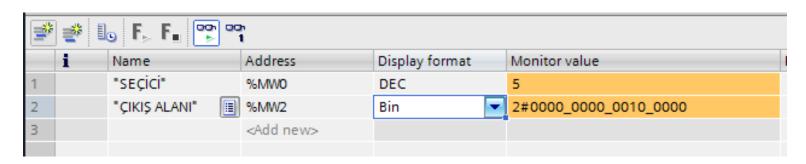
4-KOD ÇÖZÜCÜ (DECO)

"IN" girişine uygulanan bellek alanının desimal sayı değeri, "OUT" çıkışına yazılan bellek alanın o numaralı bitini "1" yapar.

4-KOD ÇÖZÜCÜ (DECO)

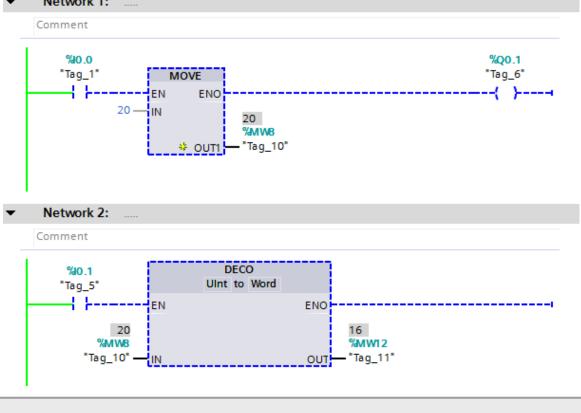

SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 4-KOD ÇÖZÜCÜ (DECO)

"IN" girişine, çıkışa yazılan bellek alanı "bit" sayısından dahi büyük sayı girilirse, modülo bölme işlemi uygulanır. Çıkıştaki bellek alanı "bit" sayısı, giriş değerine bölünür. Bölme sonrasında kalan sayı numaralı "bit" "1 " olur.

SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 4-KOD ÇÖZÜCÜ (DECO)

Aşağıdaki uygulamada 20 sayısı bir "word"lük bit sayısına (16) bölünmüş ve kalan 4 sayısı çıkışa yazılmıştır.

Monitor value

2#0000_0000_0001_0000

20

Display format

DEC+/-

Bin

Force value

Address

%MW8

%MW12

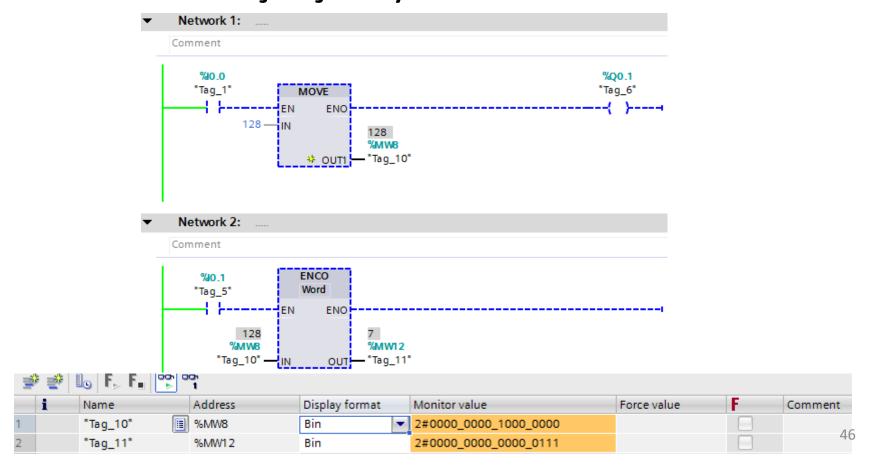
"Tag_10"

"Tag_11"

Comment

SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 5-KODLAYICI (ENCO)

"IN" girişindeki bellek alanı veya sayıya ait uyarılı olan bitlerden en küçük numaralı bit'in numarasını OUT çıkışına yazar.

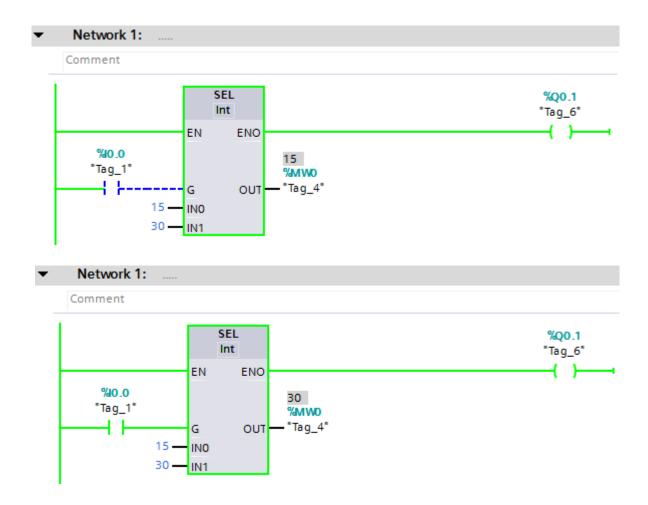

SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 6-İKİLİ GİRİŞTEN SEÇME (SEL) FONKSİYONU

"INO" veya "IN1" girişlerine yazılan değerlerden birisi "OUT" çıkışına aktarılır. "G" giriş sinyali durumu "O" olduğunda "INO" girişindeki değer, "1" olduğunda, "IN1" girişindeki değer "OUT" çıkışına yazılır.

"G" girişine "BOOL" (ikili) bir sayı tanımlanmalıdır. Bu sayı direkt yazılabileceği gibi (0 veya 1, FALSE veya TRUE) girişe bağlanan bir kontak bilgisi de kullanılabilir.

SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 6-İKİLİ GİRİŞTEN SEÇME (SEL) FONKSİYONU

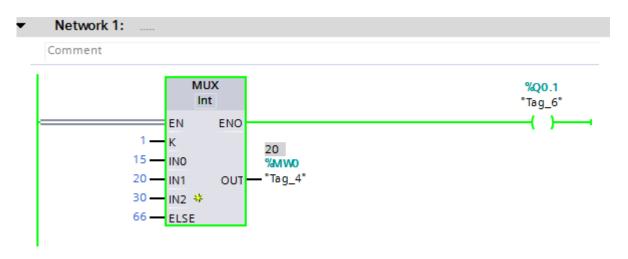

SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 7-ÇOKLU GİRİŞTEN SEÇME (MUX) FONKSİYONU

Girişlerine uygulanan çok sayıdaki sayı ve bellek alanı içeriklerinden, istenen girişteki sayı veya bellek alanının içeriğini çıkışa gönderir.

"K" girişinde bir sayı tanımlanmalıdır. Bu sayı direkt yazılabileceği gibi "UINT,BYTE,WORD,DATE" gibi bir bellek alanı içerisindeki sayıda kullanılabilir.

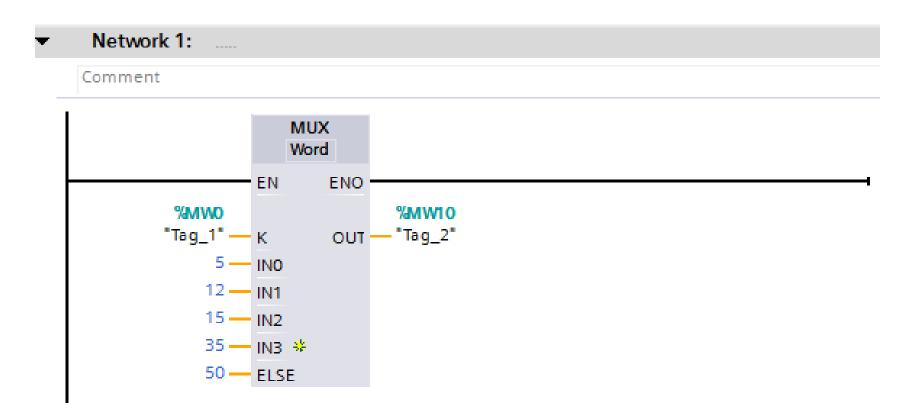
SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ 7-ÇOKLU GİRİŞTEN SEÇME (MUX) FONKSİYONU

"K" girişi "1" olduğu için "IN1"deki değer "OUT"a yazılır.

"K"dan girilen sayı değeri numaralı "IN" girişi yoksa, "ELSE" girişindeki değer "OUT"a yazılır.

7-ÇOKLU GİRİŞTEN SEÇME (MUX) FONKSİYONU

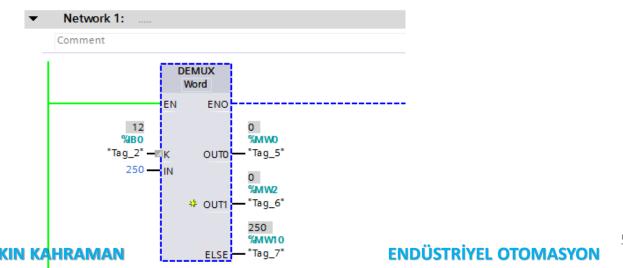
SAYISAL (WORD) LOJİK İŞLEMLERİ

8-GİRİŞİ, SEÇİLEN ÇIKIŞA AKTARMA (DEMUX) FONKSİYONU

"K" girişindeki içeriği "K" girişine verilen numaralı çıkışa aktarır.

"K" girişinde bir sayı tanımlanmalıdır. Bu sayı direkt yazılabileceği gibi bir bellek alanı içerisindeki sayıda kullanılabilir.

"K" da girilen sayı değeri kadar "OUT" çıkışı tanımlanmamışsa "ELSE" çıkışına gönderir.

8-GİRİŞİ, SEÇİLEN ÇIKIŞA AKTARMA (DEMUX) FONKSİYONU

